

Aartspriester Josef Sikora tijdens de liturgie in het kerkje van Hiaure, ter nagedachtenis van priester Johan Visser. „Hij wilde er een echte Friese orthodoxe parochie van maken.” FOTO JAN SPOELSTRA

Het laatste orthodoxe parochiefeest in Hiaure

RICHARD DE BOER

HIAURE Voor het laatst werd zaterdag een liturgie in de Russische traditie gehouden in Hiaure. Het einde van de kleine parochie van de Heilige Liudger valt samen met een grote tweespalt in de orthodoxe wereld over Poetins oorlog.

Aartspriester Josef Sikora loopt zwaaiend met een wierookvat langs de kerkbankjes en de opgestelde iconen in het kerkje van Hiaure. „Heer, ontferm U”, zingt een kleine schare gelovigen. In de hervormde kerk klinken zaterdagochtend litanieën en gezangen in de Russisch-orthodoxe traditie, maar de taal is wisselend Nederlands en Fries. Het *Onze Vader* wordt door parochianen zelfs in vijf talen opgezegd.

Een kleine geloofsgemeenschap van Friezen, Roemenen en Bulgaren viert midden in de vastentijd haar allerlaatste parochiefeest, ter nagedachtenis aan priester Johan Visser. Deze timmerman en domineeszoon uit De Westereen was de aanjager van de slechts kort bestaande orthodoxe parochie van de Heilige Liudger. Hij overleed in november onverwachts op 46-jarige leeftijd.

„Johan wilde zo graag kerkvader zijn en had de grootste plannen als hij bleef doorgroeien”, zegt priester

Sikora. Vanuit zijn parochie in Breda hielp hij Visser in 2020 een eigen parochie op te zetten. „Hij zocht overal in Friesland een kerk, maar wilde niet op de klei zitten. En waar zijn we nu?”, vraagt de priester lachend. „Toch midden in de klei. Hier een parochie oprichten en ook nog in coronatijd, dat vind ik echt een prestatie. De laatste keer dat hij voorging, had hij vijftien parochianen.”

Met het parochiefeest in Hiaure eindigt ook een geschiedenis van Friese orthodoxe erediensten die in de jaren tachtig begon in Kollumerpomp. Daar bouwde Frans Lucassen een schuur achter zijn woonboerderij aan de Brongersmaweg in 1987 om tot kapel voor Russisch-orthodoxe kerkdiensten. Vanaf zijn priesterwijding in 2009 tot een jaar voor zijn overlijden in 2020 leidde Lucassen de liturgie zelf, met Johan Visser als tweede priester.

„Wij hielden heel erg van traditie en vonden in de orthodoxe kerk terug wat de katholieken hadden afgeschaft”, vertelt weduwe Joke Lucassen-Bos. „De rituelen, de iconen en kaarsen. Het opstaan en knielen, en niet lui op een bankje zitten.”

De gemeenschap groeide tot zo'n dertig, veertig man. Naast Nederlandse gelovigen kerkten er ook gemengd Nederlands-Roemeense gezinnen in Kollumerpomp, waar zij

hun kinderen lieten dopen. „Totdat ze een eigen Roemeense parochie kregen in Groningen. En Russen die hier in het Noorden wonen, vroegen ons als eerste: komen er ook Russen? Ze waren van harte welkom, maar ze kwamen niet. De liturgie en het geloof is volmaakt hetzelfde, maar wij gebruiken overwegend Nederlands als taal.”

Na het overlijden van Lucassen werd de parochie nieuw leven ingeblazen door Johan Visser in Hiaure. „Hij wilde er een echte Friese orthodoxe parochie van maken, met een Friestalige liturgie”, zegt priester Sikora. „We hebben daarom ook een echte Friese patroonheilige voor de parochie gekozen, de zeilende missionaris Liudger.”

Tijdens de laatste dienst in Hiaure wordt gebeden voor de ziel van vader Johan, voor alle gelovigen, zieken en gevangenen, voor het Koninklijk Huis en voor vrede in Oekraïne. Maar de naam van de Russische patriarch Kirill ontbreekt in het gebed. „We kunnen zijn naam

niet meer noemen”, verklaart vader Sikora nadien aan de aanwezige parochianen. „Het is niet te beschrijven dat hij Poetin steunt en preekt voor de oorlog in Oekraïne. De patriarch kan zijn positie niet meer handhaven.”

De oorlog zorgt voor tweespalt onder de ruim dertig Russisch-orthodoxe parochies in Nederland, waarvan een deel onder gezag staat van de patriarch van Moskou en een deel onder die van Constantinopel. In Amsterdam dreigt een kerkscheuring nu de geestelijken willen overstappen van Moskou naar Constantinopel.

De parochies van Hiaure en Breda vallen onder een zelfstandig aartsbisdom van West-Europese kerken in de Russische traditie, bijgenaamd 'rue Daru' naar het adres van de hoofdzetel in Parijs. Dat bisdom heeft in 2019 het gezag van Moskou aanvaard. „Maar we zouden nu een heel andere beslissing hebben gemaakt”, aldus Sikora.

In Friesland worden nu alleen nog vanuit het Russisch-orthodoxe klooster in Hemelum kerkdiensten verzorgd. Maar of de parochianen van Hiaure daar gaan kerken, is maar de vraag. Er wordt hardop getwijfeld, zolang het klooster niet openlijk afstand neemt van de Russische patriarch en Poetins oorlog.

Naam van de Russische patriarch Kirill ontbreekt in gebed